

فهرست مطالب

۹	دیباچه جناب دکتر عباس کریمی
۱۳	مقدمه
۱۹	بخش اول: مفهوم و ماهیت حق و حکم و تطبیق آن‌ها با خیار
۲۰	فصل یکم: مفهوم حق ، حکم و خیار
۲۰	مبحث یکم: مفهوم حق
۲۲	بند یکم: مفهوم لغوی حق (حق در معنای عام)
۲۳	بند دوم: مفهوم اصطلاحی حق
۲۳	الف: حق در اصطلاح فقهی
۲۴	۱- حق از دیدگاه شیخ هادی تهرانی (۱۳۲۱-۱۲۵۳ ه.ق)
۲۴	۲- حق از دیدگاه سید محمد آل بحر العلوم (۱۳۱۸ ه.ق)
۲۴	۳- حق از دیدگاه شیخ محمدحسین اصفهانی (ف ۱۳۶۱ ه.ق):
۲۶	ب: حق در اصطلاح حقوقی
	بند سوم: مفهوم حق و گستره آن از دیدگاه برخی فیلسوفان و فرهنگ لغات
۲۹	معتبر غربی
۲۹	الف: مفهوم حق از دیدگاه برخی فیلسوفان غربی
۳۱	ب: معنای واژه حق (Right) در برخی فرهنگ‌های معتبر غربی
۳۲	مبحث دوم: مفهوم حکم
۳۲	بند یکم: مفهوم لغوی حکم
۳۳	بند دوم: مفهوم اصطلاحی (فقهی-حقوقی) حکم
۳۳	الف: مفهوم اصطلاحی حکم در فقه
۳۶	ب: مفهوم اصطلاحی حکم در حقوق
۳۸	مبحث سوم: مفهوم خیار
۳۸	بند یکم: مفهوم لغوی خیار
۳۹	بند دوم: مفهوم اصطلاحی خیار
۳۹	الف: خیار در اصطلاح فقهی
۴۰	ب: خیار در اصطلاح حقوقی
۴۱	فصل دوم: ماهیت حق و حکم و تطبیق آن با ماهیت خیار
۴۱	مبحث یکم: ماهیت (و عنصر اساسی) حق
۴۱	بند اول: نظریه «سلطنت بودن» حق و نقد آن
۴۵	بند دوم: نظریه «ملک» بودن حق و نقد آن
۴۷	بند سوم: نظریه اعتباری بودن حق (نظریه مختار)

۶ □ نظریه «حق» و «حکم» و اعمال آن بر خیرات...

- ۵۰ ..... مبحث دوم: ماهیت (و عنصر اساسی) حکم
- ۵۰ ..... بند یکم: حکم (شرعی) از دیدگاه علمای متقدم: (خطاب)
- ۵۰ ..... الف: خطاب
- ۵۱ ..... ب: تعلق خطاب به افعال مکلفین
- ۵۲ ..... ج: اقتضا، تخییر، وضع
- ۵۲ ..... بند دوم: حکم شرعی از دیدگاه علمای متأخر و معاصر (جعل یا اعتبار شارع)
- ۵۵ ..... بند سوم: حکم، از دیدگاه حقوق دانان
- ۵۶ ..... مبحث سوم: عناصر مشترک حق و حکم
- ۵۶ ..... بند یکم: مصلحت پایه
- ۶۰ ..... بند دوم: «ثمره اعتبار» و «نتیجه قانون بودن» حق و حکم
- ۶۲ ..... مبحث چهارم: ماهیت خیار
- ۶۵ ..... مبحث پنجم: تطبیق ماهیت «حق» و «حکم» با ماهیت «خیار» (به طور کلی)
- ۶۷ ..... **بخش دوم: احکام «حق» و «حکم» و تطبیق آن‌ها بر خیار**
- ۶۷ ..... فصل یکم: احکام «حق» و «حکم» از حیث نقل و انتقال و تطبیق آن‌ها بر خیار
- ۶۸ ..... مبحث یکم: تبیین عمومی احکام «حق» و «حکم» از حیث نقل و انتقال
- ۶۸ ..... بند یکم: مطالعه نقل و انتقال حق
- ۶۸ ..... الف: نقل پذیری حق
- ۶۹ ..... ۱- (نظریه اول): نقل پذیری مشروط حق
- ۷۰ ..... ۲- (نظریه دوم): نقل پذیری حق با ملاحظه مصلحت جعل و اعتبار آن
- ۷۱ ..... ب: انتقال پذیری حق
- ۷۲ ..... ۱- معیار انتقال حقوق
- ۷۳ ..... ۲- ارث حقوق
- ۷۶ ..... بند دوم: مطالعه نقل و انتقال حکم
- ۷۶ ..... الف: عدم قابلیت نقل «حکم»
- ۷۸ ..... ب: عدم قابلیت انتقال حکم
- ۷۸ ..... مبحث دوم: اعمال احکام حق و حکم از حیث نقل و انتقال پذیری بر خیار
- ۷۹ ..... بند یکم: نقل پذیری ارادی خیرات (به طور کلی)
- ۸۰ ..... الف: نقل خیار به دیگری با انتقال موضوع قرارداد
- ۸۰ ..... ب: نقل خیار به دیگری به طور مستقل و جداگانه
- ۸۱ ..... بند دوم: انتقال پذیری خیرات (بطور کلی): (ارث خیار)
- ۸۳ ..... الف: انتقال قهری خیرات قابل انتقال
- ۸۴ ..... ب: خیرات غیر قابل انتقال
- ۸۵ ..... فصل دوم: احکام «حق» و «حکم» از حیث اسقاط پذیری و تطبیق آن بر خیار
- ۸۵ ..... مبحث یکم: احکام «حق» و «حکم» از حیث اسقاط پذیری

۸۵	بند یکم: اسقاط پذیری حق
۹۱	بند دوم: عدم قابلیت اسقاط حکم (اسقاط ناپذیری حکم)
۹۴	مبحث دوم: مطالعه اسقاط پذیری خيارات و مبانى محدود کننده آن
۹۵	بند یکم: مطالعه اسقاط پذیری خيارات (درضمن عقد)
۹۶	الف: اسقاط «بعضی از خيارات» در ضمن عقد
۹۷	ب: «اسقاط تمام (کافه) خيارات» درضمن عقد
۱۰۰	بند دوم: مبانى محدود کننده اسقاط (کافه) خيارات درضمن عقد
۱۰۱	الف: مغایرت با نظم عمومى (و اخلاق حسنه)
۱۰۱	۱- مفهوم و قلمرو نظم عمومى
۱۰۳	۲- ضمانت اجرای مغایرت (شروط و قراردادهای) با نظم عمومى
۱۰۷	ب: مخالفت (اسقاط خيار) با مقتضای ذات عقد:
۱۰۷	۱- مفهوم «مقتضای ذات عقد»
۱۰۸	۲- اختلاف نظر فقها در باب اثر مغایرت شرط با مقتضای ذات عقد
۱۱۰	ج: اسقاط مالم یجب: (اسقاط حق ناموجود)
۱۱۰	۱- مفهوم «اسقاط مالم یجب»
۱۱۲	۲- اثر اسقاط خيار قبل از ایجاد
۱۱۴	د: «نهی از غرر» در معاملات
۱۱۴	۱- مفهوم غرر
۱۱۵	۲- حکم معاملات غررى
۱۱۷	۳- تأثیر اسقاط خيار بر غررى شدن معامله:
۱۱۹	ه: مغایرت اسقاط خيار با «اصول موازنه»، در عقود مالی معوض:
۱۲۰	۱- مفهوم اصول موازنه
۱۲۰	۲- اقسام اصول موازنه
۱۲۱	۳- ضمانت اجرای مغایرت «اسقاط خيارات» با «اصول موازنه»
۱۲۳	مبحث سوم: مصادیق اسقاط خيار به عنوان «حق» و یا «حکم»:
۱۲۴	بند یکم: خيارات قابل اسقاط مسلم
۱۲۴	الف: خيار مجلس
۱۲۴	۱- تعریف و ماهیت خيار مجلس
۱۲۵	۲- شرط اسقاط خيار مجلس (در ضمن عقد)
۱۲۷	ب: خيار حیوان
۱۲۷	۱- تعریف و ماهیت خيار حیوان
۱۲۸	۲- شرط اسقاط خيار حیوان (درضمن عقد):
۱۲۹	بند دوم: خيارات «مردد در قابلیت اسقاط»:
۱۲۹	الف: خيار عیب

۸ □ نظریه «حق» و «حکم» و اعمال آن بر خیارات...

- ۱- خیار عیب و مفهوم آن ۱۲۹
- ۲- شرط تبری از عیوب ۱۳۲
- ۳- شرط اسقاط خیار عیب ۱۳۴
- ب: خیار غبن ۱۳۷
- ۱- مفهوم خیار غبن و شرایط ایجاد آن ۱۳۷
- ۲- شرط اسقاط خیار غبن (در ضمن عقد) ۱۳۹
- ج: خیار تأخیر ثمن ۱۴۱
- ۱- مفهوم و شرایط ایجاد خیار تأخیر ثمن ۱۴۱
- ۲- شرط سقوط خیار تأخیر ثمن (در ضمن عقد) ۱۴۳
- د: خیار تعدّر تسلیم ۱۴۵
- ۱- مفهوم خیار تعدّر تسلیم و شرایط ایجاد آن ۱۴۵
- ۲- شرط اسقاط خیار تعدّر تسلیم (ضمن عقد) ۱۴۷
- ه: خیار رؤیت و تخلّف وصف ۱۵۲
- ۱- مفهوم خیار رؤیت و تخلّف وصف ۱۵۲
- ۲- شرط اسقاط خیار رؤیت (و تخلّف وصف) در ضمن عقد ۱۵۵
- و: خیار شرط ۱۵۶
- ۱- تعریف و ماهیت خیار شرط ۱۵۷
- ۲- شرط اسقاط خیار شرط (در ضمن عقد) ۱۵۸
- ز: خیار تبعض صفقه ۱۶۰
- ۱- تعریف خیار تبعض صفقه و شرایط ایجاد آن ۱۶۰
- ۲- شرط اسقاط خیار تبعض صفقه ۱۶۲
- ح: خیار تفلیس ۱۶۳
- ۱- خیار تفلیس و شرایط ایجاد آن ۱۶۳
- ۲- شرط اسقاط خیار تفلیس ۱۶۶
- ط: خیار فسخ نکاح ۱۶۹
- ۱- موجبات فسخ عقد نکاح (دائم و منقطع): ۱۶۹
- ۲- اسقاط خیار فسخ نکاح (در ضمن عقد) ۱۷۴
- بند سوم: خیار غیرقابل اسقاط مسلم (خیار تدلیس) ۱۷۶
- ۱- مفهوم و شرایط ایجاد خیار تدلیس ۱۷۶
- ۲- شرط اسقاط خیار تدلیس (در ضمن عقد) ۱۸۲
- نتیجه‌گیری و پیشنهادها ۱۸۷
- فهرست منابع ۱۹۳